

Соляник К.Є.,
НУ "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого",
к.ю.н., доцент кафедри державного будівництва

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВЛАДИ

Розвиток суспільних відносин в існуючих реаліях доводить необхідність проведення ряду реформ та перетворень, що мають стосуватися різних сфер життєдіяльності територіальної громади. Поступова трансформація суспільно-політичної формації у місцевому вимірі вимагає перегляду усталених основ організації та діяльності місцевої влади, запровадження ефективних інституцій врядування та управління.

З моменту прийняття Конституції та Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" вже пройшов значний час, але суттєвих перетворень на практиці так і не відбулося. Наука муніципального права ще на початку 2000-х років наголошувала про необхідність корегування правового регулювання в цій сфері, усунення парадигм радянської організації влади, однак правові основи залишилися в тому ж вигляді.

На сьогоднішній день територіальна організація влади потребує якнайшвидшої модернізації й практика робить спробу знайти будь-які шляхи підвищення ефективності в діяльності, в деяких випадках і недостатньо обґрунтованих. Безумовно, якщо органи місцевого самоврядування діяли б відповідно до Європейської Хартії місцевого самоврядування стосовно негативного принципу правового регулювання, питання про можливість та необхідність таких пошуків стояли би по-іншому, проте коли ч. 2 ст. 19 Конституції України вимагає від органів місцевого самоврядування діяти чітко в межах, спосіб та повноважень наданих законом.

Безумовною умовою подальшого розвитку місцевого самоврядування є вирішення проблеми щодо адміністративно-територіального устрою як складової організації влади в Україні та організації територій. В нашій державі адміністративно-територіальний устрій став наслідком діяльності радянської держави і за часи незалежності його основи не переглядалися, а лише були прямо прописані в Основному законі. В той же час, порядок об'єднання населених пунктів, районів та областей, процедурні та правові питання вирішення питання адміністративно-територіального устрою залишаються поза увагою законодавця. Більше того, питання щодо меж діяльності територіальної громади

як суб'єкта муніципального права так і залишається відкритим.

В історії українського державотворення час від часу виникали законопроекти, автори яких намагалися вирішити питання стосовно територіальної організації влади. Проте, одні не мали концепцію власних дій, інші плутали розуміння "адміністративно-територіальний" і "територіальний" устрій. Як результат, вітчизняний парламент дотепер не зміг прийняти будь-якого документа у цій сфері й Україна лиши частково застосовує законодавство УРСР початку 80-х років попереднього століття відносно населених пунктів.

Складність будь-яких реформістських дій у сфері адміністративно-територіального устрою ставить також питання про можливість і необхідність запуску механізму так званих "штучних" одиниць, що враховуючи існуючий поділ держави, не проводячи якихось демографічних та географічних змін, можуть забезпечити потребу в організації ефективного управління. Однак, така можливість органам публічної влади може бути реальною виключно після регламентування її в нормативно-правових актах загальнодержавного рівня. До речі, Російська Федерація спочатку розвитку власного місцевого самоврядування пішла шляхом запровадження відповідних штучних одиниць, а саме муніципальних утворень, що не завжди мають збігатися з відповідними межами населених пунктів. Західна модель управління місцевими справами також активно використовує можливість організації штучних округів, що забезпечують ефективність управління на різних рівнях.

Останніми роками місцева влада окремих адміністративно-територіальних одиниць була заручником відсутності відповідного закону, що призводило до ситуації, коли в одному населеному пункті існують інші. Крім того, відсутність можливості збільшення в необхідних випадках території міста за рахунок прилеглих сіл та селищ, постійно створює соціально-економічні конфлікти і дисбаланси у розвитку. Так, відомо, що основне доросле населення пригороднього селища працює в місті, а влада останнього не може поширювати програми розвитку та соціальний захист на іншу територію, крім власної.

Постановою Верховної Ради України № 11178 від 06.09.2012 р. "Про зміну і встановлення меж міста Харків, Дергачівського і Харківського районів Харківської області" було змінено існуючий кордон між Харковом та 13 сільськими та селищними радами. Верховна Рада України, як вбачається, виходила із вимог земельного законодавства щодо корегування міської межі. Однак, незважаючи що ЗМІ висловлюють думку, що цим рішенням парламент надав можливість іншим міським радам

збільшити територію в сучасних умовах правового регулювання, вважаємо що такі дії є дещо некоректними.

Перш за все це стосується форми акта, яким було проведено (перший варіант передбачав законопроект) збільшення території. Змінення статусу населених пунктів, організації управління територіями, здійснення повноважень органами державної влади мають відбуватися виключно у відповідності із законодавчим актом. По-друге, застосувавши земельне законодавство й законодавство про планування і забудову території залишається проблемним питання із перетворенням місцевого самоврядування у селищах, що приєдналися до міста, правовим статусом територіальної громади, місцевих рад, комунальних підприємств, установ та організацій та комунальною власністю в цілому. На нашу думку, законодавець повинен якнайшвидше розробити та прийняти закон про адміністративно-територіальний устрій, адже правозастосовча практика не повинна використовувати земельне законодавства для зміни територіальної організації влади і створення територіальної основи для організації самоврядування.

**Руденко А.В.,
НУ “Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого”,
Кримський юридичний інститут,
к.ю.н., доцент кафедри адміністративно-правових
та кримінально-правових дисциплін**

ПРИНЦИП АКТИВНОЇ РОЛІ СУДУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Принцип активної ролі суду є досить новим для вітчизняного судочинства. Проблема, пов'язана з нормативним закріпленням принципу активної ролі суду в адміністративному судочинстві, як однієї з передумов ефективного захисту прав громадян у процесі розгляду справи, полягає насамперед в тому, що наведений принцип не використовується в інших видах судочинства.

Принципи права та судочинства взагалі і принципи адміністративного судочинства зокрема неможливо розглядати без урахування їх загальної єдності, взаємопов'язаності. Вони тісно переплітаються та взаємодоповнюють, переходять один в один, деякі впливають один з одного. У своїй сукупності всі принципи повинні утворювати струнку систему основних засад, які не суперечать одна одній і після закріплення у чинному законодавстві оформлюються як явища правової реальності.

Одним з принципів, що відображає особливості